

OLAĞANÜSTÜ HAL KAPSAMINDA ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK ALANINA İLİŞKİN ALINAN TEDBİRLERE İLİŞKİN CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMESİ

Cumhurbaşkanlığı tarafından Olağanüstü hâl kapsamında çalışma ve sosyal güvenlik alanına ilişkin alınan tedbirler hakkında 125 sayılı kararname 22.02.2023 Tarih ve 32112 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanmıştır.

Kararnameye göre;

1. Kısa Çalışma Uygulanmasına İlişkin Tedbirler
2. İstihdamın Korunmasına İlişkin Tedbirler
3. Nakdi Ücret Desteği Sağlanmasına İlişkin Tedbirler
4. Sürelere İlişkin Tedbirler
5. Sosyal Güvenlik Alanında Tedbirler Olmak üzere beş ana başlık bulunmaktadır.

OLAĞANÜSTÜ HAL KAPSAMINDA ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK ALINAN TEDBİRLERE İLİŞKİN UYGULAMALAR

Olağanüstü hâl bölgesindeki İşkur İl Müdürlüklerinin eşleştiği İşkur İl Müdürlükleri listesi:

İŞKUR	EŞLEŞTİĞİ İŞKUR
GAZİANTEP	BURSA
ADİYAMAN	AYDIN
KAHRAMANMARAŞ	KOCAELİ
HATAY	TEKİRDAĞ
OSMANİYE	MERSİN
ADANA	ANTALYA
DİYARBAKIR	DİYARBAKIR
MALATYA	DENİZLİ
ŞANLIURFA	KAYSERİ
KİLİS	ZONGULDAK

Bu bölgede bulunan işverenlerimizin kısa çalışma başvurularını e-devlet üzerinden yapmaları gerekmektedir.

1. Kısa Çalışma Uygulamasına İlişkin Tedbirler

Uygulamaya ilişkin genelge henüz yayınlanmamakla birlikte 4447 sayılı kanunda mevcut uygulama esasları açıklanmıştır.

Kısa çalışma uygulaması bakımından “Zorlayıcı Sebepler”; İşverenin kendi sevk ve idaresinden kaynaklanmayan, önceden kestirilemeyen, bunun sonucu olarak bertaraf edilmesine imkân bulunmayan, geçici olarak çalışma süresinin azaltılması veya faaliyetin tamamen veya kısmen durdurulması ile sonuçlanan dışsal etkilerden kaynaklanan dönemsel durumları ya da deprem, yangın, su baskını, heyelan, salgın hastalık, seferberlik gibi durumlardır.

Kısa Çalışma Kapsamında;

- İşçilere kısa çalışma ödeneği ödenmesi,
- Genel Sağlık Sigortası primleri ödenmesi, hizmetleri sağlanmaktadır.

Kısa Çalışma Ödeneği Süresi, Miktarı ve Ödenmesi

Günlük kısa çalışma ödeneği; sigortalının son on iki aylık prime esas kazançları dikkate alınarak hesaplanan günlük ortalama brüt kazancının %60'ıdır. Bu şekilde hesaplanan kısa çalışma ödeneği miktarı, aylık asgari ücretin brüt tutarının %150'sini geçemez.

Kısa çalışma yapılan süreler için, kısa çalışmaya tabi tutulan işçiler adına SGK Aylık Prim ve Hizmet Belgesi/Muhtasar ve Prim Hizmet Beyannamesi ile eksik gün gerekçesi “18- Kısa Çalışma Ödeneği” veya “27-Kısa Çalışma Ödeneği ve Diğer Nedenler” olarak bildirilir.

Kısa çalışma ödeneğinin süresi üç ayı aşmamak kaydıyla kısa çalışma süresi kadardır. Ancak bu süre Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle uzatılabilir.

Olağanüstü hal süresince depremlerin etkilerinden kaynaklı bölgesel kriz gerekçesiyle işverenlerin Türkiye İş Kurumuna yaptıkları kısa çalışma başvuruları için, depremden etkilenme durumuna göre olağanüstü hal ilan edilen bölgeden Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca belirlenecek il/ilçelerde bulunan işyerleri ve/veya deprem sebebiyle yıkık, acil yıkılacak, ağır veya orta hasarlı olduğunu belgeleyen işyerleri için uygunluk tespitinin tamamlanması beklenmeksizin 25/8/1999 tarihli ve 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununun ek 2 nci maddesi kapsamında işverenlerin başvurusu doğrultusunda kısa çalışma ödeneği verilir. İşverenin hatalı bilgi ve belge vermesi nedeniyle yapılan fazla ödemeler, yasal faizi ile birlikte işverenden tahsil edilir.

2. İstihdamın Korunmasına İlişkin Tedbirler

Bu tedbir olağanüstü hâl bulunan iller kapsamında fesih yasağının uygulanmasını düzenlemektedir.

Olağanüstü hâl ilan edilen illerde her türlü iş veya hizmet sözleşmesi, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten (22.02.2023) itibaren olağanüstü hâl süresince;

- a. 4857 sayılı İş Kanunu'nun 25 inci maddesinin birinci fıkrasının (II) numaralı bendinde ve diğer kanunların ilgili hükümlerinde yer alan ahlak ve iyi niyet kurallarına uymayan haller ve benzeri sebepler,
- b. Belirli süreli iş veya hizmet sözleşmelerinde sürenin sona ermesi,
- c. İşyerinin herhangi bir sebeple kapanması ve faaliyetinin sona ermesi,
- d. İlgili mevzuatına göre yapılan her türlü hizmet alımları ile yapım işlerinde işin sona ermesi halleri dışında işveren tarafından feshedilemez.

Bu madde hükümlerine aykırı olarak iş sözleşmesini fesheden işveren veya işveren vekiline, sözleşmesi feshedilen her işçi için filin işlendiği tarihteki 4857 sayılı Kanunun 39 uncu maddesinde belirlenen aylık brüt asgari ücret tutarında çalışma ve iş kurumu il müdürlüklerince idari para cezası uygulanır.

3. Nakdi Ücret Desteği Sağlanmasına İlişkin Tedbirler

Nakdi ücret desteği, 4447 sayılı Kanunun geçici 24'üncü maddesi kapsamındaki kişilere ücretsiz izne çıkarıldıkları veya işsiz kaldıkları dönem için İşsizlik Sigortası Fonundan ve İŞKUR tarafından yapılan ödemedir.

Olağanüstü hâl ilan edilen illerde, 6/2/2023 tarihi itibarıyla iş sözleşmesi bulunan işçilerden, işvereni tarafından;

- a. 4447 sayılı Kanunun ek 2'nci maddesi kapsamında depremlerin etkilerinden kaynaklı bölgesel kriz gerekçesiyle yapılan kısa çalışma başvurusuna istinaden yeni bir hak sahipliği oluşmayanlar ile,
- b. 6/2/2023 tarihi ve sonrasında 4447 sayılı Kanunun 51 inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi kapsamında depremlerin etkilerinden kaynaklı işyerinin kapanması veya kapatılması sebebiyle iş sözleşmesi feshedilen ve aynı Kanun kapsamında yeni bir işsizlik ödeneği hak sahipliği oluşmayanlara,

Ancak,

- a. Herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşundan yaşlılık aylığı almamak kaydıyla
- b. Varsa daha önce başlatılabilecek durumda olan hak sahipliklerinden kalan süreler tamamlandıktan sonra, kısa çalışma uygulanan dönemde veya işsiz kaldıkları süre kadar olağanüstü hâl süresini geçmemek üzere,

İşsizlik Sigortası Fonundan günlük 133,44 Türk lirası nakdi ücret desteği verilir.

Yapılan ödemelerden damga vergisi hariç herhangi bir kesinti yapılamaz.

Bu madde kapsamında nakdi ücret desteğinden yararlananlardan 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa göre genel sağlık sigortalısı veya genel sağlık sigortalısının bakmakta yükümlü olduğu kişi kapsamına girmeyenler, aynı Kanununun 60'ncı maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılırlar ve genel sağlık sigortasına ilişkin primleri İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanır.

İşverenin gerçeğe aykırı bilgi ve belge vermesi nedeniyle yapılan fazla ödemeler, yasal faizi ile birlikte işverenden tahsil edilir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, nakdi ücret desteğine ilişkin ödeme usul ve esaslarını belirlemeye ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermeye yetkilidir.

4. Sürelere İlişkin Tedbirler

18/10/2012 tarihli ve 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu kapsamındaki yetki tespitlerinin verilmesi, toplu iş sözleşmelerinin yapılması, toplu iş uyuşmazlıklarının çözümü ile grev ve lokavta ilişkin süreler olağanüstü hâl ilan edilen illerde 6/2/2023 (bu tarih dâhil) tarihinden itibaren olağanüstü hâl süresince uzatılmıştır.

Olağanüstü hâl ilan edilen illerdeki işyerleri bakımından, 4857 sayılı Kanununun 38 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan ücret kesme cezasına ilişkin bildirimde ait olan bir aylık süre, olağanüstü hâl süresince uzatılmıştır.

5. Sosyal Güvenlik Alanında Alınan Tedbirler

Olağanüstü hâl süresince Sosyal Güvenlik Kurumunca Kurum bütçesinden finansmanı sağlanacak sağlık hizmetleri ile ilgili tedbirleri almaya, usul ve esasları belirlemeye Sosyal Güvenlik Kurumu yetkilidir. Bu kapsamda yapılacak harcamalar Sosyal Güvenlik Kurumunun bütçesinden karşılanır.

Olağanüstü hâl ilan edilen illerde bulunan ve/veya buralarda hizmet sunan sağlık hizmeti sunucularının avans ödemeleri, 6/2/2023 ve sonrasını kapsamı durumunda olağanüstü hâl süresince 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 35 inci maddesinden muaftır.

Olağanüstü hâl ilan edilen illerde bulunan ve/veya buralarda hizmet sunan sağlık hizmeti sunucuları tarafından Sosyal Güvenlik Kurumuna sunulması gereken ancak depremelerin etkilerine bağlı olarak temin edilemeyen sağlık giderlerinin ödemesine esas fatura, belge ve ekleri fatura denetiminde aranmayabilir.

Olağanüstü hâl ilan edilen illerde bulunan ve/veya buralarda hizmet sunan sağlık hizmeti sunucularının fazla ve yersiz ödeme ile sözleşmeden kaynaklanan cezai şart borçları Sosyal Güvenlik Kurumunca olağanüstü hâl süresince ertelenebilir.